

Ikäihmisistä välittäminen

Toimialajohtaja Jorma Haapanen

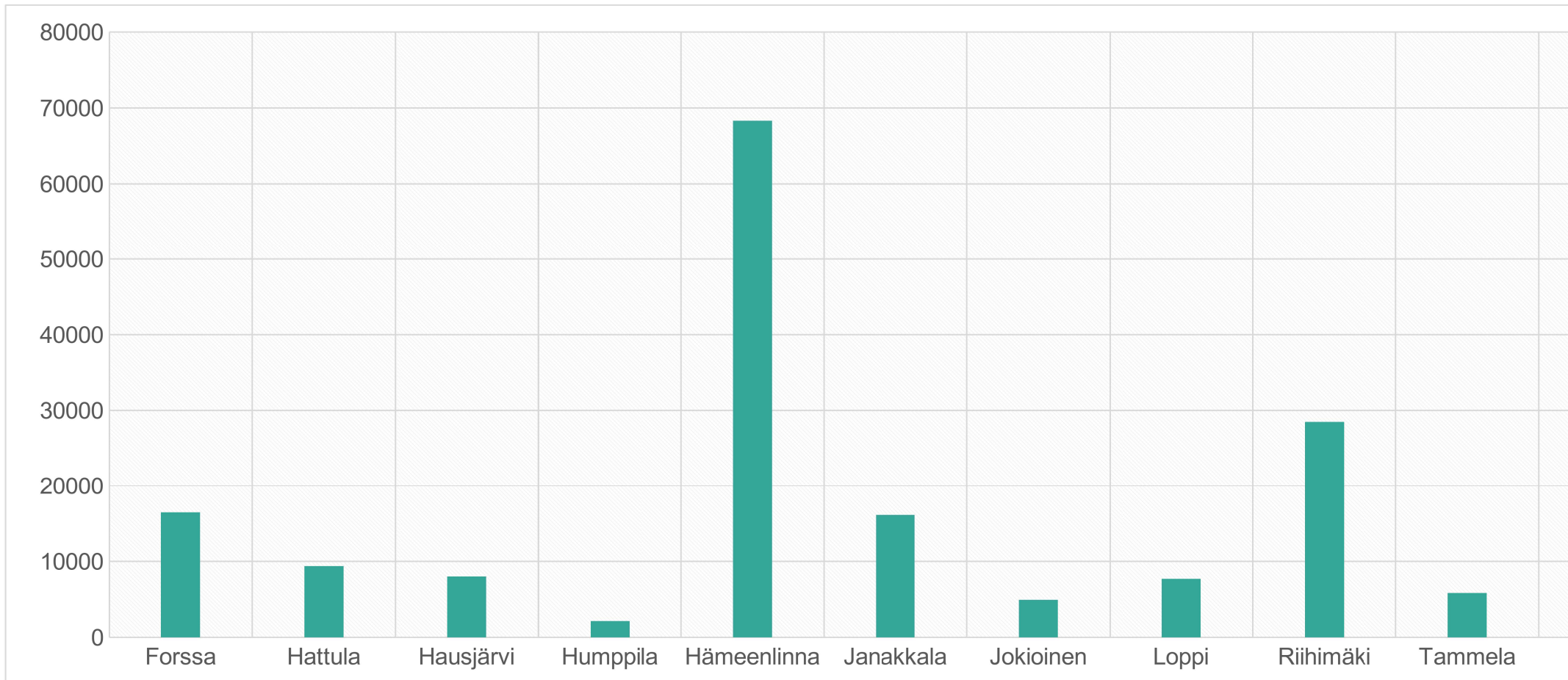
Ikäihmisten palvelut

21.02.2025

Kanta-Hämeen hyvinvointialue

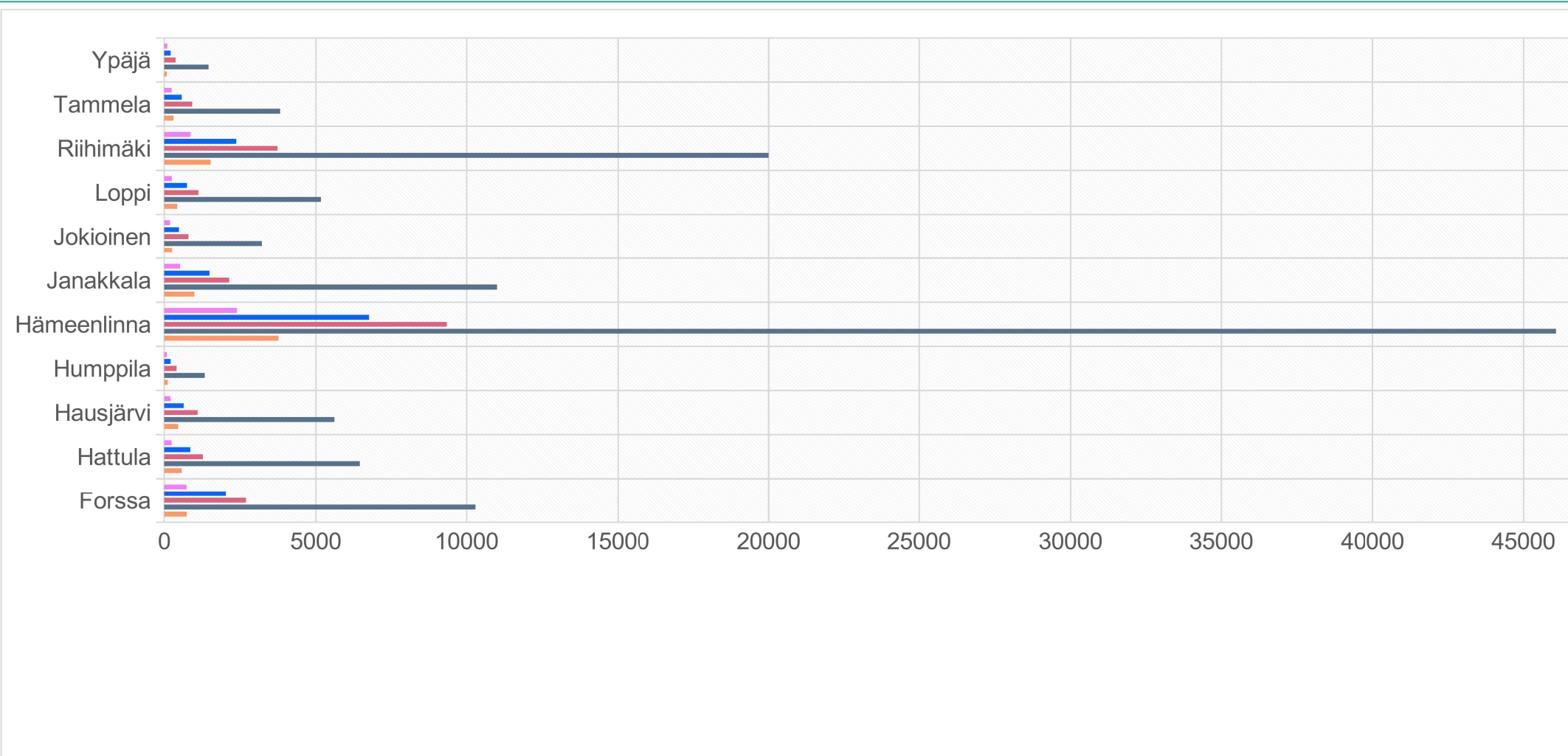

Väkiluku kunnat

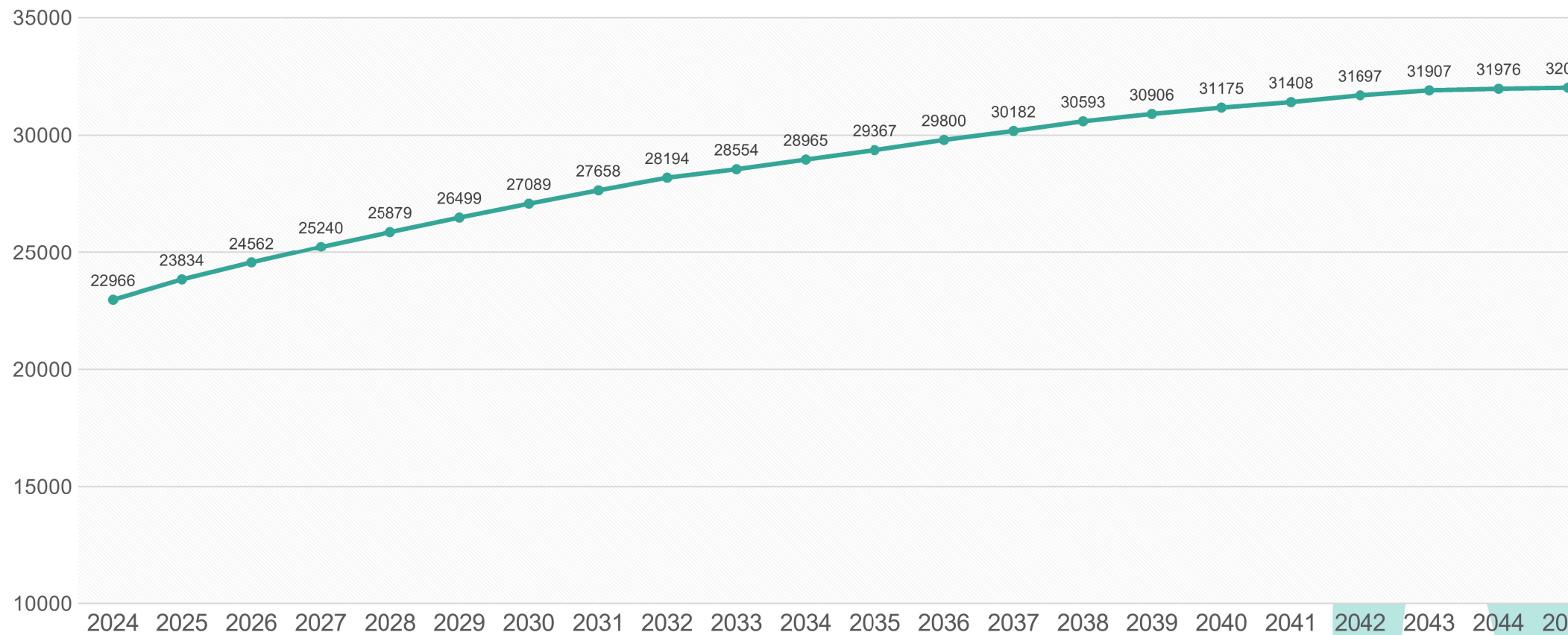
Lähde: Tilastokeskus 4.2.2025, väestötiedot 2023

Aluejako, ikä ja väkiluku

Lähde: Tilastokeskus 4.2.2025, väestötiedot 2023

Väestöennuste vuoteen 2045 ikä 75 vuotta -

Lähde: Tilastokeskus 4.2.2025, väestötiedot 2023

Palveluiden organisointuminen

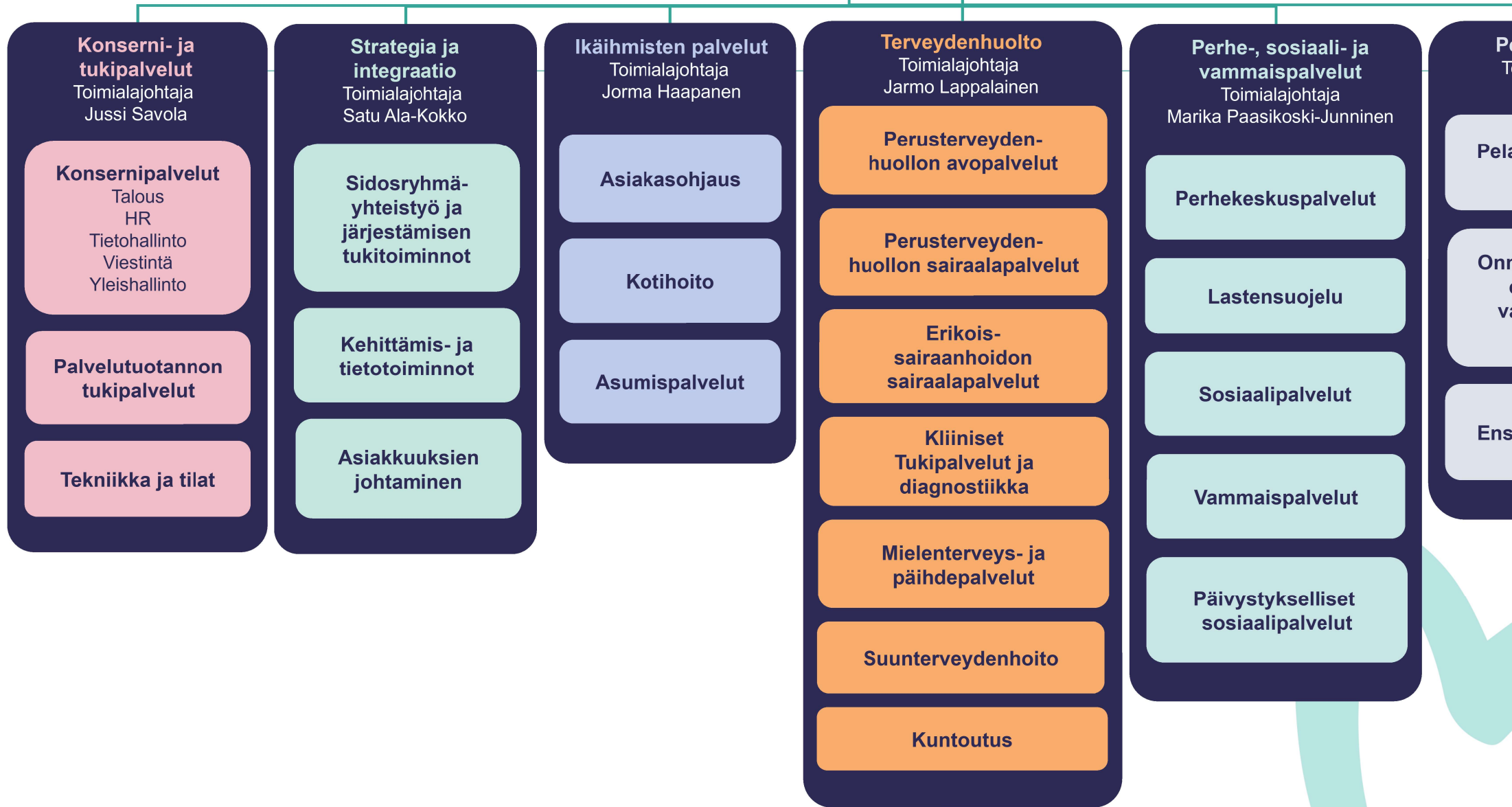
21.02.2025

Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Palvelujen organisoituminen

- Ikäihmiset tulee huomioida laajasti koko hyvinvointialueen toiminnassa, sillä heitä kohdataan ja heitä koskettavia asioita käsitellään useimmilla toimialoilla.
- Kanta-Hämeen hyvinvointialueella ikäihmisten kysymyksiin keskittyvät erityisesti ikäihmisten palvelujen ja terveydenhuollon palvelujen toimialat. Myös vammaispalveluiden asiakkaat ikääntyvät, ja pelastustoimi on keskeinen ikäihmisten kannalta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet

Ennaltaehkäisevät kuntoutuspalvelut avoterveydenhuollossa

Tavoitteena on tavoittaa iäkkäät kantahämäläiset, joiden toimintakyky on vaarassa heiketä.

- Tilanne voidaan tunnistaa asiakasohjauksessa, terveydenhuollon palveluissa, apuvälinepalveluissa tai päivystyksessä.
- Asiakkaille tehdään **kaatumisvaaran riskinarviointi** ja jos asiakkaalla ei ole kotihoidon palveluita, hänet ohjataan ennalta ehkäisevän kuntoutustiimin arviointiin.
- Kuntoutusta voidaan toteuttaa **liikuntatoimen erityisryhmissä, kuntoutuspalveluiden voima-tasapainoryhmissä tai kotikuntoutuksena.**

Ikääntyneiden huomioiminen avosairaanhoidon palveluissa

Avosairaanhoidon palveluihin kuuluvat lääkärien ja sairaanhoitajien kiireellinen ja kiireetön vastaanotto terveysasemilla.

- Ikääntyneille tärkeitä palveluita ovat mm. vuosittaiset **riskiryhmien kausirokotukset** (influenssa- ja koronarokotukset) ja muut tarvittavat rokotukset.
- **Omaishoitajalla** on oikeus vapaaehtoiseen maksuttomaan terveystarkastukseen. Terveystarkastuksia tehdään yleensä kahden vuoden välein.

Ikääntyneiden huomioiminen suun terveydenhuollon palveluissa

Suun terveys on olennainen osa ikäihmisen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyden edistämistä. Hyvä suun terveys parantaa elämänlaatua, hyvinvointia, toimintakykyä ja yleisterveyttä, ja sen ylläpitäminen vaatii erityistä huomiota ikääntyessä.

Tavoitteena on, että ikäihmiset saavat riittävästi tietoa ja tukea omahoidossa, mukaan lukien säännölliset suun terveystarkastukset ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet.

Kotisairaala ja GerBiili

Kotisairaala tarjoaa palvelua akuuttien sairauksien lyhytaikaista hoitoa ja palliativista hoitoa kaiken ikäisille.

GerBiili eli liikkuva kotisairaala, palvelee ikäihmisten ja vammaisten asiakkaita yhteistyössä **Ensihoidon** kanssa, se tarjoaa 24/7 palvelua koko Kanta-Hämeen alueelle kolmella yksiköllä. GerBiili tukee ikäihmisten ja vammaisten palveluiden ammattilaisia terveydenhuollon kysymyksissä.

Sosiaalityö

Aikuissosiaalityö on sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön antamaa ohjausta, neuvontaa ja sosiaalisten ongelmien selvittämistä yhdessä asiakkaan kanssa.

Ikäihmisille suunnattuja sosiaalityön palveluita tarjotaan silloin, kun asukkaalla ei ole tarvetta muille ikääntymisen myötä syntyville palveluille.

Ikäihmisten palvelut

21.02.2025

Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Ikäihmisten palvelut

Toimialalla katsotaan ikääntynyttä väestöä kokonaisuutena, lähtökohtana yhdenvertaisuus ja tasa-arvoisuus.

Tavoitteena on, että ikäihminen on oikeassa paikassa oikeaan aikaan.

RAI-järjestelmä palvelutarpeen arvioinnissa ja suunnittelussa

RAI (Resident Assessment Instrument) on lakisääteinen (2012/980 § 15a) standardoitu tiedonkeruun ja havainnoinnin välineistö.

- RAI-arvioinnin avulla ikäihmisille tarjottavat palvelut voidaan suunnitella yksilöllisesti ja kohdentaa tarpeenmukaisesti.
- Tavoitteena on, että asiakas osallistuu itse arviointiin ja hoidon suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.

Asiakasohjaus

21.02.2025

Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Asiakasohjauksen palvelut

Ikäihmisten asiakasohjaus **neuvoo, ohjaa ja arvioi palveluiden tarvetta** ikäihmisille ja heidän läheisilleen.

Asiakasohjaus tarjoaa tietoa

- hyvinvoinnin edistämisestä
- varhaisen tuen palveluista
- kotiin saatavista palveluista
- kotihoidosta
- asumisen palveluista
- omaishoidosta.

Ensilinja ikääntyneille ja heidän läheisilleen

Ensilinja tarjoaa yleistä ohjausta ja neuvontaa ikäihmisille ja heidän läheisilleen. Ensilinjan työntekijät antavat tietoa eri palvelukategorioista kunkin kaupungin ja kunnan alueella, mukaan lukien yksityisen sektorin ja yhdistysten tarjoamat palvelut.

Ensilinjan avulla pyritään yksinkertaistamaan ja tehostamaan yleistä ohjausta ja neuvontaa, jotta ikäihmiset saavat tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti ja helposti.

Gerontologinen sosiaalityö

Gerontologinen sosiaalityö on osa ikäihmisten palveluiden asiakasohjausta ja keskittyy erityistä tukea tarvitseviin asiakkaisiin. Työ on moniammatillista ja keskittyy haastaviin, monimutkaisiin asiakastilanteisiin.

Tavoitteena on vahvistaa iäkkäiden hyvinvointia, ratkaista sosiaalisia ongelmia ja löytää tarpeelliset palvelut ja etuudet.

Ikääntyneiden omaishoidon tuki

Omaishoito tarkoittaa sitä, että täysi-ikäinen läheinen hoitaa omaishoidettavaa kotona.

- Omaishoito on virallinen järjestely, josta tehdään sopimus hyvinvointialueen kanssa. Omaishoitaja saa korvauksen eli hoitopalkkion työstään, tätä korvausta kutsutaan omaishoidon tueksi.
- Omaishoidon tuen lisäksi hoidettavalle voidaan järjestää muita palveluja.
- Hyvinvointialue tarjoaa tukea omaishoitajille, esimerkiksi kuntouttava päivätoiminta toimii myös omaishoitajan arjen tukena.
- **Omaishoitajille on tehty laaja kysely**, jonka tuloksia hyödynnetään toiminnan kehittämisessä ja asiakaskokemuksen parantamisessa. Kyselyssä nousi esiin muun muassa tiedotus ja tietous palveluista.

Vuoden 2024 joulukuussa omaishoidon ikääntyneitä asiakkaita oli yhteensä noin 1 100 henkilöä.

Perhehoito

Perhehoito on tarkoitettu ikäihmisille, jotka tarvitsevat hoitoa ja huolenpitoa ja haluavat asua kodinomaisessa ympäristössä.

- Perhehoidossa ikäihminen saa tarvitsemansa hoidon joko omassa kodissaan tai perhehoitajan kodissa. Perhehoitoa voidaan järjestää lyhyt-, osavuorokautisena tai pitkäaikaisena hoitona asiakkaan tilanteen mukaan.
- Asiakasohjauksen työntekijä arvioi ikäihmisen tilannetta yhdessä ikäihmisen ja läheisen kanssa, ja arvioinnin perusteella tehdään päätös perhehoidon myöntämisestä. Perhehoitaja on käynyt valmennuksen ja tekee toimeksiantosopimuksen hyvinvointialueen kanssa Perhehoitolain mukaisesti.

Tammikuussa 2025 hyvinvointialueella oli 277 ikäihmisten perhehoitoa saavaa asiakasta.

Kotihoito

21.02.2025

Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Arviointi- ja kuntoutusjakso

Kotihoidon kuntouttavalla arviointijaksolla selvitetään yhdessä asiakkaan ja hänen läheistensä kanssa asiakkaan voimavarat, toimintakyvn ja kuntoutumisen mahdollisuudet sekä aktiivisesti arvioidaan asiakkaan palvelun tarvetta.

Arviointien tuloksia hyödynnetään, kun asiakkaan kanssa tehdään suunnitelmaa mahdollisesta jatkohoidosta. Arviointi- ja kuntoutusjaksoa toteuttavat seudulliset arviointi- ja kuntoutustiimit.

Kotihoidon palvelut

Kotihoidon tavoitteena on tukea asiakkaan itsenäistä toimintaa ja ylläpitää elämänlaatua kokonaisvaltaisesti.

- Kotihoito sisältää yksilöllisten tarpeiden mukaan hoidon ja hoivan, mukaan lukien lääkehoidon ja lääkäripalvelut.
- Kotikäyntien aikana asiakasta ohjataan tekemään toimintakykyä ylläpitäviä liikkeitä ja syömään terveellisesti.
- Jos asiakas ei pysty itse valmistamaan aterioitaan, etsitään yhdessä vaihtoehtoisia tapoja ruokailla.
- Asiakkaan vointia, toimintakykyä ja kotitilannetta arvioidaan aina kotikäyntien aikana, ja tarvittavat apuvälineet sekä kotiympäristön esteettömyys ja turvallisuus huomioidaan.
- Kotihoidon palvelua asiakas voi saada säännöllisenä tai tilapäisenä kotihoitona.
- Säännöllisiä kotihoidon asiakkaita on noin 2140.

Etä- ja digipalvelut

Etäpalvelussa kotihoidon hoitaja on kotona asuvaan asiakkaaseen kuva- ja/tai ääniyhteydessä.

Etähoitokäynti on yksi tapa tuottaa kotihoidon palvelua ja se rinnastetaan kotihoidon fyysiseen käyntiin.

Kuntouttava päivätoiminta

- **Kuntouttava päivätoiminta** on kerran viikossa tarjottavaa monipuolista toimintaa, joka edistää ja ylläpitää ikäihmisen kokonaisvaltaista toimintakykyä.
- Päivätoiminnan palvelumuotoja ovat **etäpäivätoiminta, osapäivätoiminta ja kokopäivätoiminta**.
- Toiminta on asiakkaan omia voimavaroja arvostavaa, kuntouttavaa ja sosiaalista kanssakäymistä edistävää.
- Oma Hämeessä kuntouttavaa päivätoimintaa toteutetaan yhdeksässä yksikössä.
- Asiakkuuksia on noin 560.

Sosiaalihuoltolain mukainen yhteisöllinen asuminen

Kotihoidon tulosalue tuottaa lyhytaikaista ja pitkäaikaista sosiaalihuoltolain mukaista yhteisöllistä asumista.

- Sosiaalihuoltolain mukaisen yhteisöllisen asumisen toimintamalli vakiintui vuonna 2024.
- Asiakkaan tarvitsemat yksilölliset palvelutarpeet tuotetaan kotihoidon palveluna ja tukipalveluina. Asiakkaille on säännöllistä järjestettyä yhteisöllistä toimintaa.
- Yhteisöllistä asumista on tavoitteena lisätä.

Lyhytaikainen sosiaalihuoltolain mukainen yhteisöllinen asuminen, ”kotia kohti”

Palvelu mahdollistaa asiakkaan nopean kotiutumisen esim. sairaalasta kodinomaisiin olosuhteisiin, esimerkiksi leikkauksen jälkeen.

Asiakkaan palveluntarvetta ja toimintakykyä arvioidaan kodinomaisissa olosuhteissa kuntouttavalla arviointijaksolla, jonka pituus arvioidaan yksilöllisesti.

Ensisijaisena tavoitteena on, että asiakas palaa jaksolta asumaan omaan kotiin, yhteisölliseen asumiseen tai muuhun soveltuvaan palveluun, kuten perhehoitoon.

Yksiköt

- Forssassa Kuntotyyki aloitti 19.8.2024
- Tuuloksessa Kuntohelmi aloitti 30.9.2024

Asumispalvelut

21.02.2025

Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Asumispalvelut

Ympäri vuorokautisella palveluasumisella tarkoitetaan sosiaalihuoltolain mukaista asumispalvelua (ent. tehostettu palveluasuminen).

Ympäri vuorokautisessa palveluasumisessa asiakas

- asuu turvallisesti asumisyksikössä, jossa saa hoitoa ja huolenpitoa ympäri vuorokauden.
- voi viettää oman näköistä elämää. Hänen hyvää elämänlaatuaan, hyvinvointiaan ja itsenäisyyttään tuetaan.
- Palveluun sisältyy hoito- ja huolenpito, täysihoidoateriat sekä muut asiakkaan tarvitsemat tukipalvelut. Asumisyksikössä on aina henkilökuntaa paikalla.

Asumispalvelut

Ympäri vuorokautista palveluasumista tuotetaan:

- **Lyhytaikaisena palveluasumisena (LYP)**
- **Pitkäaikaisena palveluasumisena (PYP)**, paikka pyritään löytämään mahdollisimman läheltä kotia, tarkoituksenmukaiselta alueelta, tarvittaessa kuntarajoja ylittäen (lähipalvelu). Asiakkaita on noin 1460.

Teknologiat ja tulevaisuuden näkymät

21.02.2025

Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Miten teknologiaa hyödynnetään?

- Kotihoidossa käytössä etähoidossa **digihoiva-palvelu**
- Lääkehoidon ratkaisuihin käytössä **lääkeautomaattipalvelut**
- **Turvallisuusratkaisut**: sähkölukot, turvapuhelinpalvelut, hoitajakutsujärjestelmät ja ovivalvonta
- **Arjen apuvälineet**; erilaisia nostimia
- Hyvinvointitekniologiaa **Vivagon kellon** avulla mm. aktiviteetin seurantaan
- **RehabScreen** on tekoälyä hyödyntävä teknologia, jolla ennustetaan toimintakyvyn muutosta

Tulevaisuuden näkymät

- Osaaminen ikääntyneen ihmisen sekä väestön tarkastelussa on huomattavasti lisääntynyt ja kehittynyt – nykykeskustelu on laaja-alaista ja osallistavaa, mikä tarjoaa suuren mahdollisuuden.
- Ikääntyneet varautuvat yhä enemmän itse, ikäännyimme myös hyvin eri tavoin kuin ennen.
- Suurin huolenaihe on, miten varaudumme muistisairauksien yleistymiseen ja siitä johtuvaan palvelutarpeen kasvuun, sekä tukeeko varautumiskeinomme muistioireisten hyvää elämänlaatua.

Kiitos!

Jorma Haapanen

Toimialajohtaja

jorma.haapanen@omahame.fi

